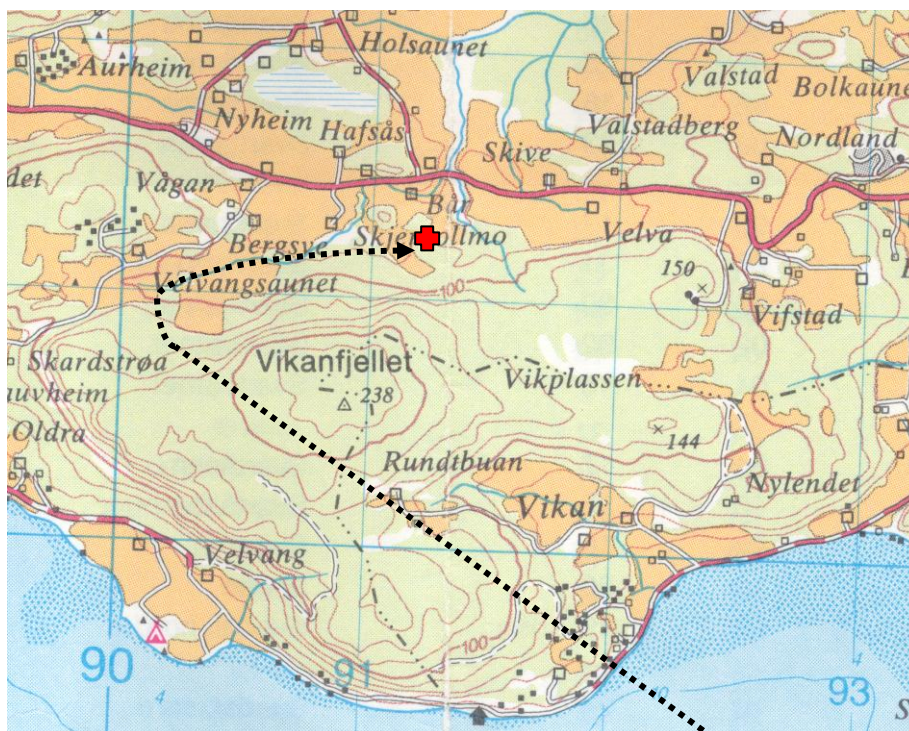

1941 Messerschmitt havarerer på Baar

18. mai var en vakker søndag. Det hadde vært en dempet feiring dagen før, og familien på Baar søndre på Skatval skulle unne seg en rolig dag nå etter at våronna var unnagjort. Sjølfolket, Johan Martin og Antonette, puslet med sitt. Barna Margit og Noralf lekte på gårdstunet, hvor bestefar Nils satt og myste mot vårsola. Alt var som det skulle være. Fra Værnes hørtes stadig aktivitet – krigen tok ikke helgefri. Tyskerne var på offensiven. Folk flest hadde et avslappet forhold til det hele. Dette var før Tirpitz kom til Trøndelag, og før amerikanerne var kommet med i krigen. Vinden hadde på et vis ennå ikke helt snudd. Kongens tale fra sjømannskirken i London 17. mai ble kringkastet ut over store deler av landet, og fredag den 16. mai ble det sluppet flyveblad langs norskekysten med kongens personlige hilsen til det norske folk, sammen med Nordahl Griegs dikt: ”I dag står flaggstangen naken”. Disse signaler nådde også folket på Baar søndre. Men det var nok en annen nyhet som ble vel så meget diskutert i midten av mai, nemlig nyheten om at Hitlers stedfortreder, Rudolf Hess, hadde flyktet i et fly fra Augsburg til Skottland lørdag den 10. Nå var dette ikke en begivenhet som skulle få direkte betydning for folket på Baar. Men hendelsen kom nok likevel frem igjen i minnet hos Johan Martin nettopp denne søndagen i mai. Rudolf Hess hadde flyktet i en Messerschmitt, hoppet ut i fallsjerm, landet og brukket ankelen, mens Messerschmitten styrtet på et jordet ved Glasgow. Flystyrt, jordet og Messerschmitt skulle sannelig også bli stikkordene på Baar den søndagen.

Mens folket på Baar nyter søndagen, er flyger og gefreiter Bernhard Blaszellner i ferd med å gjøre sine siste forberedelser for å ta av fra Værnes. Lite ante han at dette også skulle bli hans siste flygetur. Skjebnen skulle snart berøve hans liv. Bernhard var på vei til sitt endelikt. Mens han går rundt flyet som en siste inspeksjon, tenker han trolig på de der hjemme i Wels i Østerrike, hvor han ble født den 17. november i 1920. Det gikk jo rent bra for Tyskland, så bekymringene stod ikke akkurat i kø. De hadde det nok bra der hjemme. Ja, han hadde det ikke så verst selv heller. Han hadde meldt seg for Luftwaffe året før, og gjennomgått sin grunnopplæring som flyger. Nå var han nettopp ankommet Trøndelag, tiltrådt jagdgruppe

Blaszellner har landet etter sin soloflight

Drontheim og påbegynt sin utsjekksflyging på Messerschmitt Bf109E. Opprinnelig skulle han stasjoneres på Lade, hvor staffel med jagerfly var satt opp, men så hadde han blitt beordret til Flughafekommandantur Værnes. Bernhard Blaszellner likte seg i Trøndelag, vakkert og fredelig – langt vekk fra den virkelige fronten. Opponentene var fraværende. Ikke akkurat et sted for militær glans og ære, ”men hva bryr jeg meg om karriere”, sa han til seg selv noe halvhøy i det han entrer cockpiten. På Baar søndre var de fleste trukket innahus, men bestefar Nils satt fortsatt ute på tunet og dormet. Han hadde fylt 75 år sist julekvelden og nøt nå sitt otium.

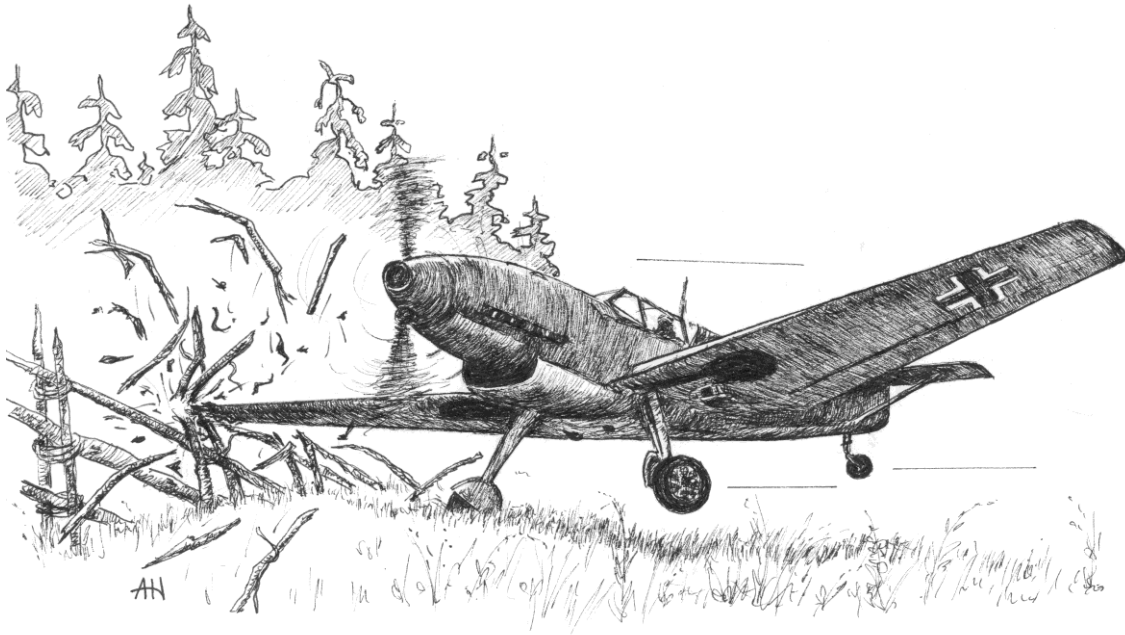
Klokken passerte 1110 i det Blaszellner takser ut mot rullebanen. Korporalen var nøye med sine sjekklistene. Han visste at noen fulgte ham med argusøyner. Han var tross alt under opplæring. Instruktøren i det andre flyet signaliserte. Bernhard gir gass, halehjulet løfter seg og snart kjenner han den ubeskrivelige følelsen av frihet - alt var perfekt. Klokken var 1115 i det Messerschmitt med produksjonsnummer 2726 tok av. Meningen var trolig, siden dette var ”opplæring” - å ta seg utover mot Skatval eller Frosta hvor det var flatt og ypperlige forhold for acroflyging, samt fine nødlandingsplasser. Blaszellner stiger raskt opp noen tusen fot på vei mot Auran. Han sneier over Vikanfjellet og har nettopp forandret kurs rett nordover da motoren begynner å hoste. Bernhard blir brutalt tatt ut av sine gode tanker. Nå går alt veldig fort. Sjekklistene dukker opp i hodet. Han foretar de rette grepene, men ingenting hjelper. Samtidig beveger hodet seg raskt fra side til side, øynene leter etter nødlandingsplasser. Sekundene går. Messerschmitt har for lengst tiltet over og er på vei ned. Over Velvangaunet tar han en avgjørelse. Han har sett seg ut noen jorder rett frem, men

Tilsvarende fly som havarerte

Bernhard Blaszellner

oppdager at høyden er for stor, han vil trolig overskyte – og sparker ror for å få en østlig kurs mot et jordet litt lenger fremme til høyre. Han er ikke redd, spenningen skjerper ham – og han føler at innlegget blir perfekt. Motoren harker, propellen gjør noen turtall. Bernhard forsøker å flate ut, nærmeste ”stalle ut”, minsker farten og setter flyet ned på jordet.

Han oppdager at fjorårgresset gir for liten friksjon, jordet synes å være for kort, men heldigvis sklir flyet litt nedover og vil forhåpentlig gå klar midt mellom to knauser som utgjorde en trang passasje ut mot de større flatene på østsiden. Bernhard trodde kanskje han ville lykkes, men så dukker en slags skigard opp til høyre. ”Scheisse”, skriker Bernhard – i det ene vingens så vidt treffer gjerde. Flyet dreier merkelig nok til venstre og sklir med altfor stor hastighet mot knausen rett nord, hvor det raser inn i en bergnapp, blir delvis smadret og tar fyr. Bernhard Blaszellner tapte kampen med noen millimeter i forhold til skigarden. En kamp hvis sluttresultat tyder på at han ikke kom seg ut av vraket, men ble et offer for de ubarmhjertige flammene. Gefreiter Blaszellner ble gravlagt på Havstein, men ble i 1951 flyttet til Østerrike.

Noralf og bestefar Nils på 40-tallet

Martin Sve og Noralf Baar på ulykkesstedet 65 år senere

Det er få vitner til dramaet midt i kirketiden. Nils våkner til, ikke av lyder – men en bevegelse mot sola fanger hans oppmerksomhet. Var det et fly? Nils ser ikke riktig godt, men synes han ser noe som glir ned på jordet ovenfor gården bak knausene. Så hører han enkelte smell, og straks etterpå kommer en røyksopp av sort tett røyk opp bak knausen. Nils skjønner hva som

har skjedd. Han mest skriker til de der inne i våningshuset: ”Hei kom ut - et fly har styrta”. Så lytter han. Han synes han hører rop fra knausen. I ettertid stod han på sitt. Nils Baar var helt sikker på at han hørte flygeren som ropte om hjelp - eller skrek seg inn i den smertefulle døden.

Martin Sve var en av de første som kom løpende til, men da var allerede Kåre Forbord kommet. Inntrykkene sitter som spikret den dag i dag for Kåre. Flyet brant, og han husker at flygeren satt i setet sitt. Noen skylte vann over flyet, hvorpå vannet blandet seg med blodet fra munnen til flygeren. ”Det var sterkt å se”, sier Kåre det til meg en maidaag i 2007.

Erling Valstad (1910-1992) var et av vitnene til nødlandingen, som utviklet seg til et fatalt havari. Da han så hva som skjedde, sprang han bortover til havaristen og var desidert den aller første som kom til stedet. Han så faktisk at flygeren brant, ”det var som det kokte i blodet i munnen hans”, fortalte han senere familien. Flyet var litt i oppløsning, og det lå deler utover et mindre område. Erling fant en signalpistol. Først tok han den innenfor jakka, men da andre kom til, blant annet tyskere, ble han engstelig - og hivde pistolen i skogen et stykke unna. Et par dager etterpå gikk han tilbake og fant pistolen. Dette med signalpistolen er interessant. Vi vet hvor den er festet, så hva har gjort at den havnet utenfor cockpit? Nils Baar fortalte at han hørte flygeren skrike (rope om hjelp). Med andre ord var Blaszellner i live en stund.

Harald Valstad med signalpistolen

*Dagens eiere av Baar gård (mai 2007):
f.v: Johanne, Gunbjørg Furunes Baar, Julie, Jonny Baar og Marianne*

Bernhard Blaszellner etter å ha fløyet solo

Bernhard Blaszellner

Satt han fastklemt, hardt skadet? Forsøkte han å ta opp pistolen og få avfyrt et skudd for å tiltrekke seg oppmerksomhet? Mistet han pistolen ut av hånda og ut av cockpiten i sin kamp mot flammene? Vi vet ikke hva som skjedde. Vi får aldri svare på dette. Det blir kun spekulasjoner, skjønt teorien er ikke så usannsynlig.

Noralf Baar var ikke gamle pjokken, f. 24. august 1937, men husker at han var med bestefar oppover mot flyvraket, men ble så redd da han så alle soldatene med våpen at han løp nedover igjen og inn til mor Antonette (1896-1988). Likevel dristet Noralf seg litt senere ut på tunet, og til tross for sin unge alder husker han meget godt at de kom bærende med flygeren ned til gården og til en ventende bil. Det gjorde nok inntrykk på den unge skatvalingen.

Far til Bernhard Blaszellner, som også het Bernhard, kom til Wels i Østerrike i 1919 sammen med sin fru Johanna. I den lille landsbyen startet de et konditori som de kalte for Haus Spitalhof. Den 17. november 1920 ble Bernhard født. I 1921 fikk han ei søster, Hildegund. Hun døde i 1994, og er mor til min kilde. Hun giftet seg i 1947 med Georg Wieser, som hadde jobbet som konditor i foretaket før krigen. Etter krigsfangenskap ble han altså gift inn i familien og overtok etter hvert bedriften. I 1947 fikk Hildegund og Georg sønnen Hermann. Så ble Bernhard (min kilde) født i 1949 og tilslutt Hildegund i 1953. Bernhard og Hildegund synes å være navn som går igjen i alle generasjoner i familien. Flygeren som omkom på Skatval var altså deres onkel. Nåværende Bernhard er jurist og heltidspolitiker, hvor han sitter som Stadtrat i Welser Stadregierung. Han er gift med Dorrit og

Bernhard Blaszellner, nevø Roland Felber, mor Johanna, søster Hildegunde og far Bernhard

de har tvillingjenter på 16 og ei datter til på 11. Bernhard Wieser har fortalt meg hvor tungt hans besteforeldre og hans mor naturlig nok tok beskjeden fra Luftwaffe den maidagen i 1941. For enhver familie gjelder det samme, uansett krig eller fred, uansett alliert eller opponent - ”å miste sitt eget barn er verre enn å miste seg selv”.

Familien Wieser 2007: f.v Dorrit, Johanna(16), Bernhard, Theresa (11) og Clarina (16)